

ŁASKA WAM i POKÓJ

Daria Wangler

List do Rzymian jest najdłuższym, najbardziej jednolitym i według znawców przedmiotem autentycznym dziełem Apostoła Pawła. Dokładnie można ustalić czas i miejsce jego powstania. List został napisany w Koryncie, pod koniec trzeciej wyprawy misyjnej św. Pawła, w 58 roku. Zgodnie ze słowami ostatniego rozdziału autor dyktował jego treść bliżej nieznanemu Tercjuszowi (16,22), natomiast dostarczenie go wspólnocie chrześcijańskiej w Rzymie polecił Febe, diakonise Kościoła w Kenchrach (16,1), mieście portowym leżącym na wschód od Koryntu (dzisiejsza Grecja).

Św. Paweł Apostoł rzymską wspólnotę chrześcijańską znał jedynie ze słyszenia. Sam pisze, że to nie on dał początek Kościołowi w Rzymie i żałuje, że dotąd nie było mu dane odwiedzić miasta: *Nie chcę też, byście nie wiedzieli, bracia, że wiele razy miałem zamiar przybyć do was – ale aż dotąd doznawałem przeszkód – aby zebrać nieco owocu także wśród was, podobnie jak wśród innych pogan. (...) Przeto, co do mnie, gotów jestem głosić Ewangelię i wam, mieszkańcom Rzymu* (1,13.15).

Apostoł dobrze znał Rzym, zanim udało mu się tam dotrzeć po raz pierwszy. Podczas kolejnych wypraw misyjnych wędrował drogami rozległego imperium, spotykał żołnierzy, rozmawiał z Rzymianami, a ponadto jako obywatel rzymski znał dobrze prawa panujące w stolicy imperium, znał jego kulturę, obyczaje, przepisy, regulacje. Kto dał początek Kościołowi w Rzymie? Wątpliwe, czy był to Piotr, bo choć jego pobyt w Rzymie został historycznie dowiedziony, to jednak pominięcie jego imienia w pozdrowieniach końcowych listu wyklucza możliwość jego ówczesnej obecności w mieście.

Założycielami wspólnoty mogli być nieznanymi chrześcijanie, którzy przybyli z odległych regionów imperium. Moglibyśmy się też zgodzić z inną tezą, że pośrednim założycielem wspomnianej wspólnoty mógł być jednak sam Paweł, który przemierzając tereny imperium rzymskiego, dla wiary w Jezusa Chrystusa pozyskał wielką liczbę osób. Ci nowo nawróceni na chrześcijaństwo następnie docierali do stolicy i przyczyniali się do rodzenia się Kościoła w Rzymie. Czy możemy mieć pewność, że tak właśnie było? W *Dziejach Apostolskich* czytamy, że

w Koryncie Paweł spotkał Akwilę i Pryscyllę, parę małżeńską, którą zdobył dla wiary w Chrystusa, a mieszkając z nimi, pracował przy wyrobie namiotów. Oni natomiast jako Żydzi zostali zmuszeni przez cesarza Klaudiusza do opuszczenia Rzymu podczas antysemickiej nagonki. Po licznych podróżach misyjnych do większych miast imperium małżonkowie mogli powrócić. Paweł, pisząc list

do wspólnoty w Rzymie, poleca: *Pozdróście współpracowników moich w Chrystusie Jezusie, Pryskę i Akwilę* (Rz 16, 3), potwierdzając ich obecność w Rzymie w momencie pisania przez siebie listu. Po lekturze ostatniego rozdziału Listu do Rzymian z licznymi imionami (aż 26) chrześcijan w Rzymie, których Paweł ciepło pozdrawia, można dojść do wniosku, że autor znał ich osobi-

Posąg Apostoła
w ścianie Bazyliki
św. Pawła za Murami

ście, co więcej, może nawet nawrócił na wiarę chrześcijańską. Przyjęcie tego argumentu wiązałoby się z przyjęciem tezy, że to właśnie Paweł był pośrednim założycielem tej wspólnoty oraz stałoby się jasne, dla czego chrześcijanie w Rzymie są Apostołami szczególnie bliscy.

Tematyka listu oraz charakterystyczne wykorzystanie cytatów ze Starego Testamentu do konstrukcji całego dzieła, a także spo-

Fragment kolumny, na której jakoby został stracony w Rzymie św. Paweł. Sanktuarium Tre Fontane

Fot. Jarosław Molenda

sób uzasadniania i wykładni prawdy przekonują, że wspólnota chrześcijan w Rzymie składała się zarówno z Żydów, jak i z pogan. Nie ulega wątpliwości jednak, że początek chrześcijaństwu w Rzymie dali Żydzi. Potwierdzają to Dzieje Apostolskie, wymieniając przybyszy z Rzymu do Jerozolimy jako jednych spośród wielu *narodów pod słońcem* słuchających uczniów Jezusa Chrystusa po Zesłaniu Ducha Świętego (Dz 2,5.10). Jako przybysze zapewne po jakimś czasie powrócili do swoich domów w Rzymie, zabierając ze sobą nową wiarę. Zważywszy że poganie stanowili najliczniejszą grupę w ówczesnym Rzymie, jasne się staje, że po nawróceniu na wiarę w Chrystusa to właśnie poganochrześcijanie zaczęli stanowić większość w Kościele rzymskim.

Paweł zapowiada w 15. rozdziale Listu przybycie do miasta zaraz po zawiezieniu do Jerozolimy składek pieniężnych z Macedonii i Achai. Jednocześnie wyraża nadzieję na to, że Rzymianie pomogą mu się przeprawić do Hiszpanii, w której Apostoł widział swój kolejny cel ewangelizacyjny.

List nie jest jedynie zapowiedzią rychłego przyjazdu Pawła do Rzymu, ale przede wszystkim wykładnią głoszonej przez niego Ewangelii. Jednym z zagadnień, którym Paweł poświęca najwięcej miejsca, jest stosunek wiary do Prawa. Ukazuje tym samym różnicę między usprawiedliwieniem uzyskanym przez ludzi, a usprawiedliwieniem przez wiarę na mocy łaski Bożej. Apostoł ponadto podejmuje takie tematy, jak: powołanie wszystkich do zbawienia, grzech pierworodny (najpełniejsza wykładnia tego zagadnienia na kartach Pisma Świętego), wolność chrześcijańska. Natomiast na zakończenie swojego dzieła ukazuje obowiązki każdego chrześcijanina wobec Boga i wobec drugiego człowieka, a przede wszystkim stawia Chrystusa za wzór postępowania.

Fot. Ks. Konrad Keler SVD

Najstarsza, XIV-wieczna figura świętego, która przetrwała pożar bazyliki w XIX wieku; obecnie w kaplicy Najświętszego Sakramentu

Fot. Ks. Mirosław Mejzner SAC